

Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi

VAN GÖLÜ HAVZASININ YÖNETİMİNDEN SORUMLU OLAN PAYDAŞLAR*

Burcu KOYUNCU*

Yusuf KARAKILÇIK**

ÖZET: Havza yönetimi, doğal kaynakların ve su kaynaklarının sürdürülebilir şekilde korunmasını sağlayan bir yönetim yaklaşımıdır. Türkiye’de bulunan 26 havzadan biri olan Van Gölü Havzası da bu yönetim yaklaşımı çerçevesinde çeşitli kurumlar eliyle sevk ve idare edilmektedir. Bu çalışmada da Van Gölü Havzası’nın yönetiminden sorumlu olan kurum ve kuruluşlar açıklanmaktadır. Merkezi yönetim ve yerel yönetimin yanında Havza’da bulunan Sivil Toplum Kuruluşları dernekler ve meslek odaları da Havza’nın yönetiminden sorumlu olmaktadır. Dolayısıyla Van Gölü Havzası’nın yönetiminden 12 kurum ve kuruluş yetkili ve görevli olmaktadır. Çalışmanın amacı, çeşitli görev ve yetkilere sahip olan bu paydaşların ortaya konulmasıdır. Çalışmada Van Gölü Havzası’nda bulunan bölgesel kurumlar, yerel kurumlar ve merkezi yönetimin taşra teşkilatları irdelenerek, yasal çerçevede Havza’dan sorumlu olan paydaşlar belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Havza Yönetimi, Van Gölü Havzası

Jel Sınıflandırması: H7, Q25, Q56.

DOI: 10.29131/uiibd. 483101

Geliş tarihi: 15.11.2018 / **Kabul Tarihi:** 17.12.2018 / **Yayın Tarihi:** 20.12.2018

RESPONSIBLE STAKEHOLDERS OF THE MANAGEMENT OF THE VAN LAKE WATERSHED

ABSTRACT: Watershed management is a management approach that provides sustainable protection of natural resources and water resources. Van Lake Watershed is one of the 26 lovingly hand watershed in Turkey in various institutions within the framework of this management approach and is managed. In this study, the institutions and organizations responsible for the management of the Van Lake Watershed are explained. In addition to the central government and local government, Non-Governmental Organizations (NGOs), associations and professional chambers in Havza are also responsible for the management of Havza. The aim of the study is to present these stakeholders with various duties and powers. In the study, the regional institutions in the Van Lake Watershed, the local institutions and the provincial organizations of the central administration are examined and the stakeholders who are responsible for the Watershed in the legal framework are mentioned.

Keywords: Watershed Management, Van Lake Management

Jel Classification: H7, Q25, Q56.

Received: 15.11.2018 / **Accepted:** 17.12.2018 / **Published:** 20.12.2018

* Dr. Öğretim Görevlisi, Bitlis Eren Üniversitesi, Yerel Yönetimler Programı, burcukync@hotmail.com, ORCID:0000-0003-1472-1944

** Prof. Dr. Yusuf Karakılçık, İnönü Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, y.karakilcik@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9599-6290

Kaynak gösterimi için:

KOYUNCU, B. ve KARAKILÇIK, Y. (2018). VAN GÖLÜ HAVZASININ YÖNETİMİNDEN SORUMLU OLAN PAYDAŞLAR. Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 4 (2), 20-36. DOI: 10.29131/uiibd.483101

* Bu makale “Van Gölü Havzası’nın Yönetimsel Sorunları ve Çözüm Önerileri” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

1. Giriş

Ülkemizdeki diğer tüm havzalar gibi Van Gölü Havzası'nda da çeşitli görevleri yerine getirmek üzere birbirinden farklı pek çok kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Anayasa ve ilgili kanunlar çerçevesinde yatırım, yönetim, karar verme, denetim ve izleme görevlerini yerine getirmektedirler. Her kurum kendi sınırları çerçevesinde görevli ve yetkili kıldığı hizmetlerini sağlamaktadır. (Öztürk ve Tönük, 2014). Bu çerçevede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı (OSİB), Karayolları Genel Müdürlüğü gibi merkezi kurumların bölge kurumları, Havza'da bulunan yerel yönetimler, merkezi yönetimin taşra teşkilatları ve il yönetimleri, Van Gölü Havzası'nın yönetiminden sorumlu kurumlardır.

2. Van Gölü Havzası Yerel Yönetimleri

Van Gölü Havzasındaki kentsel hizmetler, Bitlis ve Van İlleri'nin belediyeleri ve İl Özel idareleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Van Büyükşehir Belediyesi, Bitlis Belediyesi, her iki ilin ilçe belediyeleri ve Bitlis İl Özel İdaresi yasalar ile kendilerine belirlenen mücavir alanlarında kentsel hizmetlerini yerine getirmektedir. Havza Belediyeleri başlığı ile Van Gölü Havzası'nda yer alan belediyeler ve Havza'da Bulunan İl Özel İdareleri ile Bitlis İl Özel İdaresi ele alınmaktadır. Ardından sırasıyla Havza'ya yönelik görev ve yetkileri bulunan bölgesel müdürlükler, merkezi yönetimin taşra teşkilatları, bakanlık taşra teşkilatları, kalkınma ajansı, hükümet dışı örgütler şeklinde açıklanmaktadır.

2.1. Havza Belediyeleri

2013 yılında çıkarılan 6360 Sayılı "On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile yeni Büyükşehir Belediye yasası yürürlüğe girmiştir. İlgili kanuna göre Van ili, Büyükşehir Belediyesi statüsü kazanmıştır. İl ölçekli hizmet anlayışına dayanan yeni büyükşehir belediye yasası ile birlikte Van ili sınırlarındaki hizmetlerden, Van Büyükşehir Belediyesi sorumlu olmaktadır. Van İl'inde 8 Belde'nin, 558 Köy'ün, 22 Orman Köyü'nün tüzel kişiliği kaldırılarak, Büyükşehir Belediyesi yönetimine dâhil edilmiştir. Bununla beraber mevcut olan 11 ilçe sayısı, Tuşba ve İpekyolu İlçe Belediyeleri'nin eklenmesi ile birlikte 13 olmuştur. İpekyolu ve Tuşba Belediyeleri Havza sınırlarında yer alan idari kuruluşlar arasında yerini almıştır. Bu yenilik ile birlikte Van Gölü Havzası'nda Van iline bağlı 10 ilçe belediyesi, Bitlis İli'ne bağlı 3 ilçe belediyesi ve Van Büyükşehir Belediyesi (BŞB) yetki ve görev sahibi olmaktadır. Bu kurumlar arasındaki yetki ve görevler, 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre belirlenmektedir.

6360 sayılı Kanun'un 7. Maddesi'nde "Büyükşehir ve İlçe Belediyelerinin Görev ve Sorumlulukları" başlığı altında Büyükşehir Belediyelerinin ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları belirtilmektedir. 7. Maddenin (g) bendi'ne göre BŞB'nin görevleri:

Büyükşehir Belediyesi'nin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek; kentsel tasarım projelerine uygun olarak bu yerlere cephesi bulunan yapılara ilişkin yükümlülükler koymak; ilân ve reklam asılacak yerleri ve bunların şekil ve ebadını belirlemek; meydan, bulvar, cadde, yol ve sokak ad ve numaraları ile bunlar üzerindeki binalara numara verilmesi işlerini gerçekleştirmek (TBMM, 2012).

Bu kapsamda Van Gölü Havzası'nın, Bitlis sınırına kadar olan alanlarda tüm bu görevleri Van BŞB yerine getirmektedir. Van Gölü Havzası'nın, Bitlis sınırlarında yer alan kısımlarında ise bu hizmetler Tatvan, Ahlat ve Adilcevaz Belediyeleri tarafından

gerçekleştirilmektedir. 7. maddede belirtilen söz konusu hizmetlerin yanında, Havza'ya özel olan doğal afetlere ilişkin hizmetlerin de Van BŞB tarafından giderilmesi gerekmektedir. Sismik açıdan oldukça hareketli olan Van Gölü Havzası, ülkemizin deprem tehlikesi olan bölgelerinden birisidir. Özellikle 2011 yılında yaşanan Van depreminden sonra mevcut fay hatlarının dışında yeni fay hatları da ortaya çıkmıştır. Van BŞB'nin bu konuya ilişkin önemli görev ve yetkileri oluşmuştur (Işık v., 2012). 5216 Sayılı Kanununun 3. Bölümünün (u) bendi ile belirtilen görevler:

İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek; patlayıcı ve yanıcı madde üretim ve depolama yerlerini tespit etmek, konut, işyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşları ile kamu kuruluşlarını yangına ve diğer afetlere karşı alınacak önlemler yönünden denetlemek, bu konuda mevzuatın gerektirdiği izin ve ruhsatları vermek.

6360 sayılı yasa ile yapılan değişiklik sonucu aynı bölümün (z) ve (f) bentlerinde,

Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etme ve yıkım konusunda ilçe belediyelerinin talepleri hâlinde her türlü desteği sağlamak" ve "Afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmak.

ibaresi ile Van ilinde doğal afetlere ilişkin birinci sorumlu Van Büyükşehir Belediyesi, Bitlis ilçelerinde ise ilçe belediyeleri olmaktadır (İzci ve Turan, 2013). Havza'nın deprem bölgesi olması, imar ve planlama düzenini de ön plana çıkarmaktadır. Yeni düzenleme ile birlikte Van il sınırı, büyükşehir belediyesi sınırı olacağı için Van BŞB, imar ve planlama düzeninin birinci sorumlusu olmaktadır. Bütün belediyelerin kendi nazım ve uygulama imar planlarını kendilerinin yapma yetkileri bulunmaktadır. Ancak büyükşehir belediyeleri, ilçe belediyelerinin hazırladıkları imar planlarını denetleme görevleri bulunmaktadır. Temelde 5216 sayılı yasa ile belediye ve mücavir alan sınırları dışında plan yapma yetkisi, İl Özel İdaresi'ne aittir. Ancak İl Özel İdarelerinin lağv edilmesiyle Van BŞB bu görevi devralmıştır. Dolayısıyla 2011 yılında büyük bir deprem yaşayan Van ve Erciş bölgelerinde de imar ve planlama sorumluluğu Van Büyükşehir Belediyesine aittir.

BŞB'nin yanında, imar ve planlamaya ilişkin ilçe belediyelerinin görevleri bulunmaktadır. Van İli İlçe Belediyeleri İle Bitlis İli'nin Havza sınırlarında yer alan İlçe Belediyeleri, buldukları ilçelerde 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planlarını Yapma yetkisine sahiptir. Uygulama imar planları kapsamında yapı adalarını, yapı adalarının yoğunluklarını, yolları ve uygulamaya esas olacak diğer konuları bu kurumlar belirlemektedir. Bununla beraber parselasyon planları, imar programları, parselasyon işlemleri, ruhsatlandırma ve iskan düzenlenmesi gibi konular Çaldıran, Edremit, Erciş, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp, Saray, Tuşba, İpekyolu, Ahlat, Adilcevaz ve Tatvan Belediyeleri'nin yetki alanı içerisindedir.

İlçe belediyeleri ve büyükşehir belediyelerinin imar planlarına ilişkin görevleri yukarıda anlatıldığı şekilde birbirinden ayrılmaktadır; ancak birlikte gerçekleştirdikleri hizmetler de bulunmaktadır. Örneğin; Van Gölü Havzası'na yönelik olarak yapılan planların revize edilmesi; sahil şeridi ve öngörünüm bölgelerinde Van İli ve Bitlis İli sınırları dâhil Belediye Başkanlıkları ve Van BŞB tarafından hazırlanır. İtiraz süresi tamamlandıktan sonra Van BŞB Meclisi ve diğer belediyeler karara varır ve usulüne uygun olarak plan değişiklikleri yapılır.

Havzada bulunan ilçe belediyelerinin yerine getirmesi gereken görevler 5393 sayılı yasınının 3. Bölümünde yer almaktadır. Mücavir alanlar ile sınırlı olan bu görevler:

İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik

ve spor orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanunun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır (Mülga son cümle: 12/11/2012- 6360/17 md.)

Van Gölü Havzası'nda yer alan ve Van ili'ne bağlı olan Çaldıran, Edremit, Erciş, Gevaş, Gürpınar, Muradiye, Özalp, Saray, Tuşba ve İpekyolu Belediyeleri yasada belirtilen söz konusu hizmetlerin yerine getirilmesinden sorumludur. Ancak yeni yasa ile beraber büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkileri, ilçe belediyelerine oranla arttırılmıştır. Bu nedenle Van Gölü Havzası'ndaki temel kentsel hizmetler, Van Büyükşehir Belediyesi ve Bitlis İli'nin ilçe belediyeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Havza'nın Van ili sınırlarında kalan alanlarda ulaşım, kentsel tasarım, kanalizasyon ve içme suyu, çevre temizliği (Van Gölü temizliği) gibi pek çok hizmet Van BŞB tarafından gerçekleştirilmektedir.

Büyükşehir statüsü kazanmasıyla beraber hizmetleri genişleyen BŞB'nin, Havza sınırlarında hizmet verdiği alanlar da genişlemiştir. Dolayısıyla Van BŞB, genişleyen hizmet ağı sonucu yeni görev ve yetkilere sahip olmuştur. Van BŞB'ye bağlı Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Başkanlığı da bu çerçevede çeşitli görev ve yetkilere sahip olmuştur. Yeni yasa ile önceden köy olan yerleşim yerlerinin mahalleye dönüşmesi ve ilçelerin oluşması, Van Su ve Kanalizasyon İdaresi (VASKİ)'nin bu bölgelere su ve kanalizasyon hizmeti götürme görevini sağlamıştır.

Van BŞB, içme suyu ve kanalizasyon hizmetinin yanında Van Gölü'ne ilişkin de çeşitli hizmetleri yerine getirmektedir. Van Gölü'nün kirlenmesini önleme amaçlı hizmetler gerçekleştirerek özellikle Havza'da yaşayan vatandaşların, Gölü kirletmemesi için çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca Van Belediyesi'nin Büyükşehir Belediyesi olmasının ardından, Çevre Koruma Dairesi Başkanlığı bünyesinde göl kenarından çöp çıkarılması ve temizlik yapılması gibi faaliyetleri de yerine getirmeye başlamıştır.

Çevre Koruma Dairesi Başkanlığı gibi BŞB bünyesinde kurulan daire başkanlıkları, Havza'da gerekli olan kentsel hizmetlerin yerine getirilmesini sağlamaktadır. Örneğin Büyükşehir Belediyesi Ulaştırma Hizmetler Daire Başkanlığı, Havza'da bulunan ilçeler arası yolcu taşımacılığına ilişkin sorunların çözülmesini sağlamaktadır. BŞB, gerek kent merkezinde gerekse havzada bulunan yerleşim yerlerine kolay ve hızlı ulaşımı sağlamaktadır.

Van BŞB; İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı, Çevre Koruma ve Kontrol Daire Başkanlığı, Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı gibi teşkilat yapısında bulunan birimler ve ilçe belediyeleri ile koordinasyonu sağlayarak Havza'nın, Van ili sınırlarındaki hizmetleri yerine getirmektedir.

Havza'nın Bitlis sınırları içerisinde kalan alanlarda ise Ahlat Belediyesi, Adilcevaz Belediyesi ve Tatvan Belediyesi kentsel hizmetleri yerine getirmektedir. 5393 sayılı yasaya göre belediyelerin yerine getirmesi gereken tüm asli görevler bu belediyeler tarafından yerine getirilmektedir.

2.2. Havza'da Bulunan İl Özel İdareleri

İl Özel İdaresi, il sınırları içerisinde mahalli müşterek nitelikte olan hizmetleri yerine getirmektedir. Gençlik ve spor, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; (Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç) ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, kültür, sanat, turizm, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini,

binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetler sağlanmaktadır. Bununla beraber belediye sınırları dışında kalan alanlarda imar, yol, su, kanalizasyon, katı atık, çevre, acil yardım ve kurtarma, orman köylerinin desteklenmesi, ağaçlandırma, park ve bahçe tesisine ilişkin hizmetleri sağlama konularında yetkili ve görevlidir (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2015a). Kanunla belirlenen tüm bu görevler Van Gölü Havzası içinde geçerlidir.

Van Gölü Havzası'nda yer alan İl Özel İdareleri de 5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu'nun belirlemiş olduğu bu çerçevede hizmetlerini yerine getirmektedir. Ancak Van ili'nin, Büyükşehir Belediyesi statüsü kazanması ile beraber, 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a bağlı olarak Van ili'nde İl Özel İdaresi'nin tüzel kişiliği sona ermiştir. Görev ve yetkileri ise 6360 sayılı Kanunun 3. maddesine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, Hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine aktarılmıştır.

Tüzel kişiliği kaldırılan il özel idarelerine 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve diğer mevzuatla verilmiş olan yetki, görev ve sorumluluklar ilgisine göre bu kurum ve kuruluşlar tarafından yerine getirilmektedir. Bununla beraber 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12. maddesine göre İl Özel İdarelerinin sahip olduğu haklar, yetkiler ve görevler; Van ilinde ve diğer BŞB'lerde Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından kullanılmakta ve yürütülmektedir (TBMM, 2012). 6360 Sayılı Kanunun 34. Maddesinde, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı'nın görev ve yetkileri belirtilmektedir. Büyükşehir belediyelerinde :

Kamu kurum ve kuruluşlarının yatırım ve hizmetlerinin etkin olarak yapılması, izlenmesi ve koordinasyonu, acil çağrı, afet ve acil yardım hizmetlerinin koordinasyonu ve yürütülmesi, ilin tanıtımı, gerektiğinde merkezi idarenin taşrada yapacağı yatırımların yapılması ve koordine edilmesi, temsil, tören, ödüllendirme ve protokol hizmetlerinin yürütülmesi, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarına rehberlik edilmesi ve bunların denetlenmesini gerçekleştirmek üzere valiye bağlı olarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı kurulmuştur.

ibaresi yasal mevzuatta yer almaktadır. Dolayısıyla Van ili için önceden İl Özel İdaresi'nin gerçekleştirdiği hizmetler il ölçekli olmasının bir sonucu olarak Van Büyükşehir Belediyesi ve Van Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir.

Van Gölü Havzası'ndaki idari birimlerden biri olan Van İl Özel İdaresi tüzel kişiliğini kaybetmiş olsa da Havza sınırlarında yer alan Bitlis İl Özel İdaresi'nin görev ve yetkileri devam etmektedir. Tatvan, Ahlat ve Adilcevaz ilçelerinde, belediye alanları dışındaki kentsel hizmetleri yerine getirmektedir. Söz konusu ilçelerde özellikle eğitim, sağlık, tarım, çevre ve bayındırlık alanlarında olmak üzere katılımçılık, etkinlik, saydamlık ilkeleri çerçevesinde görev ve yetkilerini yerine getirmektedir. Havza sınırlarında yer alan Bitlis ilçelerindeki, doğal kaynakların bir plan dâhilinde rasyonel biçimde dağıtılmasını ve kullanılmasını sağlamaktadır. Örneğin sıcak su kaynakları bulunan Havza'da, suyun çıkarılması için İl Özel İdaresi'nden arama ruhsatının çıkarılması gerekmektedir. Zira Van Gölü kenarında bulunan Kıyıldüzü köyünde yapılan sıcak su sondajları İl Özel İdaresi izni ile gerçekleşmiştir. Bu şekilde çeşitli yetki ve görevler ile donatılan İl Özel İdaresi, yatırım programını yerinde belirlemek amacıyla Havza ilçelerindeki köyleri dolaşıp sorunlarını yerinde incelemektedir.

Havza'da bulunan köylerin hizmetleri Bitlis İl Özel İdaresi ve Van BŞB tarafından sağlanmaktadır. Bitlis sınırında bulunan köylerde; Tatvan, Ahlat, Adilcevaz İlçe Özel Müdürlükleri sorumlu olmaktadır. Belediyelerin kentlerde havzaya ilişkin katı atık

temizlenmesi gibi pek çok hizmetleri, köylerde İl Özel İdare Müdürlükleri gerçekleştirmektedir. Van sınırında ise köylerin mahalleye dönüşmesi ile beraber köy hizmetlerinden Van BŞB sorumlu olmaktadır.

3. Bölge Teşkilatları

1982 Anayasası'nın 126. Maddesinin 3. fıkrasına göre illerin üstünde bölge teşkilatları kurulabilir ve bunlar bir mahalli idare organı olarak anlaşılmamalıdır nitekim merkezi idarenin taşra teşkilatlarıdır (Gözler, 2018). Van Gölü Havzası'nda da aşağıdaki bölge teşkilatlarının görev ve yetkileri bulunmaktadır.

3.1. Devlet Su İşleri 17. Bölge Müdürlüğü

DSİ, OSİB'e bağlı olan görev ve yetkileri 2525 sayılı "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" ile belirlenmiş olan kamu tüzel kişisidir Mevzuat çerçevesinde DSİ'nin 26 adet Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Van Gölü Havzası da 17. Bölge Müdürlüğü'nün görev ve yetki alanında yer almaktadır. Havza'nın hizmetleri 1955 Yılı'nda Diyarbakır 10. Bölge Müdürlüğü tarafından karşılanmaktaydı. Ancak 1969'da merkezi Van ilinde bulunan DSİ 17. Bölge Müdürlüğü'nün kurulması ile beraber Van Gölü Havzası'nın DSİ Genel Müdürlüğü değişmiştir ve Havza'dan sorumlu olan Müdürlük 17. Bölge Müdürlüğü olmuştur. DSİ 17. Bölge Müdürlüğü 45 056 km² yüzölçümüne sahiptir. Sınırları merkezi Van olmak üzere Bitlis, Muş ve Hakkâri illeri ve bu illere bağlı ilçeleridir (DSİ, 2014). Bağlı müdürlükler çerçevesinde Havza'daki görev ve sorumluluklar yerine getirilmektedir. Van Gölü Havzası'ndaki görev ve yetkilerini; 6200, 167 ve 1053 sayılı kanunlar çerçevesinde yürütmektedir. 6200 sayılı Teşkilât ve Vazifeler Hakkındaki Kanun'a göre:

Baraj yapımı, Taşkın koruma, Sulama, Bataklık alanların ıslahı, Hidroelektrik enerji üretimi, Akarsularda ıslahat yapmak ve icap edenleri seyrüsefere elverişli hale getirmek, Bu işlerle ilgili her türlü etüt, proje ve inşaatları yapmak veya yaptırmak, Bu tesislerin işletme, bakım ve onarımlarını sağlamak

temel hizmetleridir. Bununla beraber 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun ile "Yeraltı suyu etüt ve araştırmaları için kuyu açmak veya açtırmak, Yeraltı suyu tahsisi yapmak, yeraltı sularının korunması ve tescili, arama, kullanma ve ıslah-tadil belgesi vermek" hizmetlerini yerine getirmesi belirtilmektedir ve yine 1053 Sayılı Ankara, İstanbul ve Nüfusu 100 000'den Büyük şehirlere içme Suyu Temini Hakkında Kanun ile "Baraj ve isale hattı, Su tasfiye tesisi inşaatları" DSİ'nin görev ve yetkileri arasında bulunmaktadır. Mevzuatlar çerçevesinde sulama, enerji, taşkın koruma, hizmet ve çevre hizmetlerini sürdürmektedir (DSİ, 2015). Söz konusu hizmet türleri dikkate alındığında iki yasanın ortak noktalarının baraj çalışmaları olduğu ortadadır. Dolayısıyla DSİ 17. Bölge Müdürlüğü'nün de Van Gölü Havzası sınırlarında hizmet verdiği barajlar ve göletler bulunmaktadır.

DSİ 17. Bölge Müdürlüğü'nün, Havza Sınırlarında hizmet verdiği barajlar; Zernekk Barajı, Sarımahmet Barajı, Alpaslan Barajı ve HES, Erciş Koçköprü Barajı'dır. Barajların yanında hizmet verdiği Van Gölü Havzası'ndaki göletler ise Sihke Göleti, Merkez Kurubaş Göleti, Merkez Gölalan Göleti, Merkez Şahgeldi Göleti, Özalp Çölçimen Göleti, Özalp Yumruklu Göleti, Merkez Dereüstü Göleti, Merkez Ağartı Göleti, Özalp Altınboğa Göleti, Merkez Gövelek Göleti, Özalp Dönerdere Göleti, Özalp Çubuklu Göleti, Gürpınar Elaçmaz Göleti, Aşağı Tulgalı Göleti, Gölegen Göleti, Morçişek Göleti'dir. Muradiye'de bulunan Morgedik Barajı ve Bitlis 'te bulunan Göllü Göleti de, inşası devam etmekte olan DSİ'nin sorumluluğundaki tesislerdir (DSİ, 2014). DSİ 17. Bölge Müdürlüğü, teşkilat yapısında bulunan müdürlükler aracılığıyla görevlerini yerine getirmektedir. Van Gölü Havzası bakımından Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube

Müdürlüğü yaşamsal bir öneme sahiptir. Zira müdürlüğün kuruluş amacı bu önemi ortaya koymaktadır. Van Gölü Havzasındaki, sosyo-ekonomik ihtiyaç ve sorunlar dikkate alınarak, su ve suyla ilgili toprak kaynaklarından maksimum faydayı sağlayacak çalışmaların yapılması amacıyla kurulmuştur. Dolayısıyla Van Gölü Havzası'ndaki su ve toprak kaynaklarının gelişiminden ve planlanmasından DSİ 17. Bölge Müdürlüğüne bağlı olan Havza Yönetimi, İzleme ve Tahsisler Şube Müdürlüğü önemli ölçüde sorumlu olmaktadır.

3.2. İlbank Van Bölge Müdürlüğü

İlbank Van Bölge Müdürlüğü; Van, Bitlis, Muş ve Hakkâri illerini kapsamaktadır. Van Gölü Havzası içerisinde bulunan Muradiye, Erciş, Çaldıran, Özalp, Saray, Başkale, Gürpınar, Edremit, Gevaş, Çatak, Bahçesaray Tatvan, Ahlat, Adilcevaz belediyelerine de çeşitli hizmetler vermektedir. Van Gölü Havzasında İlbank tarafından gerçekleştirilen hizmetler; Harita, İmar Planı, İçme suyu, Kanalizasyon-Aritma, Yapı ve belediyelerin talepleri doğrultusunda sağlanan teknik hizmetlerdir (İlbank, 2016b). Bu bağlamda Van Gölü Havzasındaki atık suların toplanma merkezi İlbank Van Bölge Müdürlüğü aracılığıyla yapılmıştır. Bu sayede Havza'daki atık sular, atık su arıtma merkezine deşarj edilmektedir. Van Gölü Havzası'ndaki ilçelerin atık suları, Van Gölü'ne arıtıldıktan sonra deşarj edilmektedir.

6107 Sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'un 13. Maddesinde yerel yönetimlerin her türlü projelerinde kullanılmak üzere fon ve hibelerin kullanılmasına aracılık edeceği ve bunun yanında kaynakların yerel yönetimlere doğrudan transferinin de sağlanabileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda Van Gölü Havzası'nda İlbank tarafından projeler oluşturulmakta, ihalesi yapılmakta, firmalara verilmektedir. Yüklenici firma işi yapmakta ve İller Bankası projeyi finanse ederek, Havza Belediyeleri'nin hisselerinden söz konusu harcama tutarını kesmektedir (İlbank, 2016a). Doğal kaynakların korunmasına öncelik veren İlbank, Genel Bütçeden Bankaya aktarılan kaynağın öncelikle Van Gölü Havzası gibi doğal su kaynaklarının kirlilikten korunmasına yönelik çalışmalarda kullanılmasını öngörmüştür. Bu amaçla Van Gölü Havzası'na atık su arıtma tesislerinin yapımı ile birlikte tesislerin usulüne uygun olarak işletilmesine son derece önem vermektedir. Bütçe sıkıntısı yaşayan Havza sınırlarındaki belediyelerin tesisi çalıştırmaması ya da verimsiz çalıştırmasına karşın, bu belediyelere çeşitli teşvik ve destek sağlanmaktadır. Van Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdareleri dışında Van Gölü'ne kıyısı olan tüm belediyelerin (Muradiye, Erciş, Edremit, Gevaş, Bahçesaray, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz), deşarj standartlarının sağlanması koşuluyla enerji giderlerinin %50'si, İlbank tarafından karşılanmaktadır (İller Bankası, 2006-2010: 19). Burada dikkat edilmesi gereken husus, yalnız Van İli'nin ilçeleri değil, Bitlis'in Göl kenarında yer alan yerleşim yerlerinin de aynı hizmeti alabilmesidir.

3.3. Milli Parklar 14. Bölge Müdürlüğü

OSİB'e bağlı 15 Milli Parklar Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Bunlar arasında 14. Bölge Müdürlüğü Van ilinde yer almaktadır. Bitlis, Siirt, Muş ve Hakkâri illerinde ise 14. Bölge Müdürlüğüne bağlı İl Şube Müdürlükleri aracılığıyla hizmetler sağlanmaktadır. 14. Bölge Müdürlüğü'nün Van ve Bitlis sınırlarından sorumlu olması, Van Gölü Havzasına ilişkin çeşitli hizmet alanlarından sorumlu olduğunu göstermektedir.

Van Gölü Havzası'ndan sorumlu önemli bir kurum olan Van Şube Müdürlüğü, 5 birimden oluşmaktadır. Bunlar; Plânlama ve Koordinasyon Şube Müdürlüğü, Millî Parklar Şube Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü, Avcılık ve Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü, İdari ve Malî İşler Şube Müdürlüğü'dür. Van Gölü Havzası bakımından Millî Parklar Şube Müdürlüğü, Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü, Avcılık ve Yaban Hayatı

Müdürlükleri yaşamsal öneme sahiptir. Bunun nedeni havza sınırlarında yer alan ilgili alanlardır. Bu alanlar içerisinde Van ilinde Uluslar Arası Sulak kriterlerine sahip 12 adet sulak alan, mera ve ormanlık alanlar, arkeolojik sit alanları vs bulunmaktadır (Van Çed ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, 2015). Bununla beraber Havza'nın Bitlis ili sınırlarında 10 adet sulak alan, tabiat alanı, doğal, tarihi ve arkeolojik sit alanları vs bulunmaktadır (Bitlis ÇED ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü, 2014: 97-103). Van Gölü Havzası'nda yer alan bu değerler, ilgili şube müdürlüklerinin önemini ortaya koymaktadır; çünkü bu değerler ile müdürlüğün görev ve yetkileri artmaktadır.

Milli Parklar Şube Müdürlüğü'nün, Van Gölü Havzasındaki görevleri; Havzada bulunan Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı ve Tabiatı Koruma Alan olabilecek yerlerin ve buralarda bulunan kaynak değerlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Bu amaçla söz konusu alanlarda gerekli tedbirleri almak ya da alınmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla ilgili üniversite ve araştırma kurumları ile işbirliği yapmaktadır. Diğer kamu kurum ve kuruluşları, STK'lar ile gerçek veya tüzel kişiler ile koordinasyon sağlayarak, işbirliği halinde proje teklifleri geliştirmeye ve uygulamaya ilişkin iş ve işlemleri yapmaktadır. Van Gölü Havzası'ndaki değerlerin korunması, geliştirilmesi, yönetimi, işletmesi, tanıtımı ile mevzuata aykırı yapılaşma ve alan kullanımını engelleyecek tedbirleri almaktadır. Bu görevlerin yürütülebilmesi için gereken koordinasyon ve denetimi sağlamaktadır. Öte yandan Havza'da sürdürülebilirliği sağlayan bir diğer önemli birim ise Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü'dür. Havza sınırlarında bulunan sulak alanlar ile biyolojik çeşitliliğin tespit edilmesi ve korunmasını sağlamaktadır. Bu çerçevede bozulmuş alanların rehabilitasyonu ve restorasyonu için gerekli olan plân ve projeleri hazırlamaktadır. Dolayısıyla tür koruma eylem plânları hazırlamak, uygulamak, uygulatmak görevleri de Doğa Koruma ve Sulak Alanlar Şube Müdürlüğü'ne aittir. Havza için önemli olan bir diğer birim Avcılık ve Yaban Hayatı Şube Müdürlüğü'dür. Van Gölü Havzasında bulunan av hayvanları ve orman içi su ürünlerinin sürdürülebilir kullanımını ve yönetimini sağlamaktadır. Bu hizmetin yürütülebilmesi için Havza belediyeleri, köy tüzel kişilikleri ve STK ile işbirliği yapmaktadır (OSİB, 2016). Görevleri yukarıda belirtilen şekilde olan müdürlüklerin hepsi bölge müdürü tarafından verilen ilgili görevleri yerine getirmek zorundadırlar. İşbirliği ve koordinasyon içerisinde hiyerarşiye bağlı bir şekilde görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedirler.

3.4. Su Yönetimi Genel Müdürlüğü

Ülkemizde havza yönetiminin su yönetimi temelli bir anlayış kazanması ile birlikte OSİB'e bağlı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, diğer havzalar ile birlikte Van Gölü Havzası'ndan sorumlu kurum haline gelmiştir. 29/6/2011 tarihli ve 645 sayılı "Orman ve Su İşleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin 3. Bölüm 9. Maddesine göre Su Yönetimi Genel Müdürlüğü (SYGM), ilgili hükümler gereğince "Su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve kullanılmasına ilişkin politikaları belirlemesi, su yönetiminin ulusal ve uluslararası düzeyde korunması, su kaynaklarının korunması ve yönetimine ilişkin uluslararası sözleşmeler ve mevzuattan kaynaklanan süreçleri takip etmekle sorumludur". Bunun yanında 9 Maddenin c, ç d,e, f,g,ğ ve ek fıkralarına bağlı olarak Van Gölü Havzası'na ilişkin sorumlulukları bulunmaktadır. Öncelikle (c) fıkrasına göre "Van Gölü Havzasında "kirliliğin önlenmesi ile ilgili tedbirleri ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte belirlemek, değerlendirmek, güncellemek ve uygulamaların takibini yapmak" SYGM'nin görevidir. Bununla beraber (d) fıkrasına göre "Havzadaki "yer üstü ve yer altı sularının kalite ve miktarının korunmasına yönelik hedef, ilke ve alıcı ortam standartlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte belirlemek, su kalitesini izlemek veya izletmek" görevi bulunmaktadır. Bu fıkraya bağlı olarak Van Gölü

Havzasına dökülen Yeniköprü Çayı, Adilcevaz Deresi, Zilan Çayı, Deliçay, Bendimahi Çayı, Karasu, Bizinok Çayı, Değirmen Dere, Engil Çayı ve Büyük Dere gibi akarsuların ve Van Gölü Havzası ile birleşen yer altı sularının korunması ve izlenmesinden SYGM sorumludur.

Van Gölü Havzası'nın çeşitli sebepler dolayısıyla uzun yıllar boyunca veri tabanı oluşturulmamıştır. Aynı KHK'nın 6. Maddenin (ğ) fıkrası ile suya ilişkin veri tabanı bilgi sisteminin oluşturulması ve yine ek 2. Maddeye göre ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından su ile ilgili bilgi, data ve verileri talep ederek, veri tabanına işlemesi görevi SYGM'ne verilmektedir. Bu sayede Havza sınırlarında bulunan suya ilişkin bütün bilgiler SYGM tarafından elde edilerek, arşivlenmektedir.

SYGM tarafından gözden geçirilerek 20 Mayıs 2015 tarihinde yürürlüğe giren "Havza Yönetim Heyetlerinin Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ" çerçevesinde Van Gölü Havzası Havza Yönetim Heyeti kurulmuştur. Heyetin başkanı, madde 5, fıkra (2) 'de belirtildiği üzere Havza'nın bir ili kapsamı halinde o ilin Valisi, Havza'nın birden fazla ili kapsamı durumunda ise Bakanlıkça belirlenen Vali'nin başkanlığında toplanmaktadır (OSİB, 2015). Bu çerçevede Van, Bitlis ve Ağrı illerinin içerisinde bulunduğu Van Gölü Havzası'nın Yönetim Heyeti Van Valisi olarak belirlenmiştir.

Van Valisi Başkanlığı'nda toplanan Van Gölü Havzası Havza Yönetim Heyeti'nin diğer üyeleri; İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu üyelerinin bağlı bulunduğu kurum ve kuruluşların taşra teşkilatı, yerel yönetimler ve Vali tarafından belirlenecek üniversite ile STK temsilcileridir. Van Gölü Havzası Yönetim Heyeti bünyesinde Orman ve Su İşleri Müdürlüğü, DSİ 17. Bölge Müdürlüğü, Van il merkezi ile Van İline bağlı Muradiye, Erciş, Çaldıran, Özalp, Saray, Başkale, Gürpınar, Edremit, Gevaş, Çatak ve Bahçesaray ilçeleri ile Bitlis iline bağlı Tatvan, Ahlat, Adilcevaz ilçelerinin yerel yönetimleri, ve merkezi yönetime bağlı il müdürlükleri heyet üyelerinin bir kısmını oluşturmaktadır. Van ilinin BŞB olması dolayısıyla Van BŞB Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürü heyetin başka bir üyesidir. Bununla beraber BŞB olmayan Bitlis'ten ise Bitlis İl Özel İdaresi Genel Sekreteri heyetin üyelerinden birini oluşturmaktadır. Tüm bu üyeler ile birlikte her iki ilin Orman Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü Bölge Müdürleri, İl Çevre ve Şehircilik Müdürleri, İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürleri, İl Bilim, Sanayi ve Teknoloji Müdürleri, İlbank A.Ş. Bölge Müdürleri, İl Sağlık Müdürleri bulunmaktadır. Ayrıca Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) Genel Sekreteri ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü (SYGM)'nin en az Şube Müdürü seviyesinde bir yetkilisi de heyet üyeleri arasında yer almaktadır. Son olarak Van ve Bitlis illeri Sanayi ve Ticaret Odalarının birer temsilcisi ve heyet başkanının belirleyeceği su yönetimi konusunda çalışan STK ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ni temsilen, birer temsilci bulunmaktadır (OSİB, 2014).

Van Gölü Havzası Yönetim Heyeti'nin görevleri "Havza Yönetim Heyetlerinin Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliği"nin 6. Maddesine göre belirlenmiştir. Bu çerçevede Van Gölü Havzası Koruma Eylem Planı'nın ve diğer planların hazırlanmasına katkıda bulunulması ve yine Van Gölü Havzası ve diğer planların uygulanmasının izlenmesi, değerlendirilmesi, revizyonuna ilişkin görevleri bulunmaktadır. Ayrıca ilgili kurumlara gerekli yaptırımlar için geri bildirimde bulunmaktadır. Van Gölü'nün suyu sodalı olması dolayısıyla içme ve kullanma suyu niteliği taşımamaktadır. Ancak havza sınırlarında çeşitli dereler, akarsular, sıcak ve soğuk su kaynakları bulunmaktadır. Havzası Yönetim Heyeti, Havza içerisinde bulunan içme ve kullanmaya yönelik su kaynaklarının korunması ve takibinin yapılması ve özel hükümlerin uygulanmasından sorumludur. Havza ile ilgili kurum veya kuruluşun sunduğu denetim ve yaptırım sonuçlarını değerlendirerek rapor halinde yönlendirme kuruluna sunmaktadır (a,b,c,d.).

Van Gölü Havzası'nın kaynaklarının korunmasına yönelik yetkili ve görevli olan Heyet, yönetişimin sağlanmasında da önemli bir role sahiptir. Sahip olduğu çok aktörlü yapısının yanında, Van Gölü Havzası Yönetim Planlarının hazırlanması ve güncellenmesi esnasında halkın bilgiye erişimi ve aktif katılımının sağlanması noktasında da görevlendirilmiştir (e).

3.5. Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü

Karayolları Genel Müdürlüğü (KGM), 6001 Sayılı Kanun çerçevesinde ülkemizdeki otoyolların, devlet ve il yollarının planlanmasını, projelendirilmesini, inşa edilmesini ve her türlü iklim şartlarında bakım ve işletmesini yapmakla görevlidir. Görevlerini Ankara'da Genel Müdürlük, taşrada Bölge Müdürlükleri şeklinde yerine getirmektedir. Bölge Müdürlükleri, Genel Müdürlüğün alt hizmet birimleridir. Genel Müdürlüğün düzenlemeleri ve planları çerçevesinde hizmet sunmaktadır. Sorumluluk alanına giren alanlarda karayollarının yapımı ve bakımı ile beraber trafik güvenliği ve işletmesi ile bu iş ve hizmetlere yönelik teknik, idari, mali, danışma, denetim ve destek hizmetlerini sağlamaktadır (KGM, 2012).

KGM'ne bağlı 18 Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır. Van Gölü Havzası ise bunlar arasında 11. Bölge Müdürlüğüne bağlıdır. KGM'ne bağlı Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü 1953 yılında kurulmuştur. Yetki ve sorumluluk alanı Van, Bitlis, Muş ve Hakkâri illerinin tamamı ile Ağrı ve Siirt illerinin bir bölümünden oluşmaktadır. Bölge Müdürlüğüne bağlı toplam 8 Şube Şefliği bulunmaktadır. Bunlar arasında Van Gölü Havzasından sorumlu olan şeflikler; 111. Şube Şefliği (Van), 112. Şube Şefliği (Tatvan), 115. Şube Şefliği (Erciş), 118. Şube Şefliği (Bitlis)'tir (KGM, 2015) Şube Şeflikleri, Genel Müdürlüğün çalışmalarına ait bilgileri toplamak, basmak ve yayınlamak zorundadır. Karayollarının araştırılması, geliştirilmesi, bakım ve onarımı, ilgili plan, proje ve etütlerin yapılması Genel Müdürlüğe bağlı Bölge Şefliği'nin sunması gereken hizmetlerdir. Bununla beraber 6001 sayılı yasanın (ğ) ve (h) bentlerine göre; Van Gölü Havzası'ndaki çevre düzenlemesi ve yol boyu ağaçlandırılması ile peyzaj hizmetlerinden ve tarihi köprülerin bakım ve onarımının yapılmasından 11. Bölge Müdürlüğü sorumludur (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2015b). Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus belediye sınırlarıdır. Belediye sınırları içerisinde ilgili alanlarda asli görevli Havza Belediyeleridir. Belediye sınırları dışında bu hizmetler Karayollar Bölge Şefliği tarafından gerçekleştirilmektedir.

Van Gölü Havzası'nda, belediye sınırları dışındaki tüm alanlarda, karayolunun yapım ve bakımından KGM sorumludur. Bu nedenle, karayolları kenarlarında yapılacak yapı ve tesisler için izin verme yetkisi Karayolları Genel Müdürlüğü'ne aittir (Erkalı, 2014). Bu şekilde Belediye ya da diğer kurumlar aynı olan hizmet türlerinde belirleyici olan görev alanları olmaktadır.

4. Yönetimin Taşra Teşkilatları

Merkezi İdarenin taşra teşkilatları valilik, kaymakamlık ve bucak yönetimidir. 6360 Sayılı yasa ile büyükşehir belediyelerindeki bucak yönetimleri kaldırılmıştır. Dolayısıyla Van İli'nde bucak yönetimi bulunmamaktadır. Bununla beraber Bitlis ilinde ise Göldüzü, Yelkenli ve Bölükyazı bucak yönetimleri bulunmaktadır; ancak Van Gölü Havzası sınırlarında yer almamaktadır (Yerelnet, 2015). Valilik ve kaymakamlığın, Van Gölü Havzası'na ilişkin görev ve yetkileri 5442 sayılı kanun ile belirlenmiştir (Mevzuat Bilgi Sistemi, 1949). Bu kanun kapsamında Van Valiliği ve Bitlis Valiliği ile bu illere bağlı ilçelerdeki kaymakamlıklar ilgili yetki ve görevlerini yerine getirmektedir (Karatoprak, 2010). Van Gölü Havzası'ndaki yerleşim yerlerinde huzurun ve güvenliğin sağlanması Bitlis ve Van Valilikleri'nin sorumluluğundadır.

Valiler, ilçelere ait olan işleri kaymakamlara bildirirler. Kaymakamlar da ilçelerin işleri ile ilgili olarak valilere geri bildirim sağlarlar. Öte yandan Havza’da yerine getirilmesi gereken hizmetlerin sağlanmaması ya da etkin bir şekilde yerine getirilmemesi durumunda sorunların çözümü ve sorumluların ortaya çıkarılması taşra teşkilatlarının görevidir.

Taşra teşkilatları, gerektiğinde yerel yönetimler ile işbirliği sağlayarak, hizmetlerini yerine getirmektedirler. Deprem bölgesinde bulunan Van Gölü Havzası için belediyeler ve Valilikler ortak çalışmalar yapmaktadır. Örneğin olası bir deprem ihtimaline karşı oluşturulacak çadır kent bölgesinin neresi olacağına dair çalışmalar yerel yönetimler ve taşra teşkilatlarının işbirliği ile belirlenmektedir. Herhangi bir yıkım durumunda hafriyat atıklarının hangi bölgelere sevk edileceğine dair yer tespitlerini ise belediyeler yapmaktadır. Valilik bu gibi olası durumlar karşısında belediyelerden nerelerin kullanılacağına dair bilgileri istemekte ve buna göre planlama yapmaktadır. Afetlere ilişkin alt yapı ve üst yapı gibi sorunlarını ise belediyeler gidermektedir. Şahısların mesken ve mal varlıklarıyla ilgili konuları ise valilik yönetmektedir. Örneğin herhangi bir doğal afet karşısında bir esnafın dükkânının zarar görmesi noktasında müdahale eden valiliktir. Belediyelerin buna dair zararları tazmin etmek gibi bir sorumluluğu bulunmadığı gibi bütçesi de el vermemektedir. Sadece gerçek kişilere ait mülkiyetler için değil kamu kurumların mal varlığı için de bu husus geçerlidir. Nitekim devletin herhangi bir kurum ya da kuruluşuna ait olan genel ya da özel mülkiyetlerin, yangın vb tehlikeler karşısında korunmasını, iyi halde tutulmasını, değerlendirilmesini ve iyi halde idaresinin devam etmesinin sağlanması görevi valiliklere verilmiştir. İlgililerden gereken tedbirlerin alınmasını ister ve denetim işlevini yürütür (Mevzuat Bilgi Sistemi, 1949). Bu bağlamda Bitlis ve Van Valilikleri de Havza’da yaşanabilecek çeşitli doğal afet ve tehlikelere karşı gereken önlemleri almaktadır. Ayrıca ilçelerde bulunan kaymakamlıklar ve yerel yönetimler ile koordineli bir şekilde konuya ilişkin uygulamaları hayata geçirmektedir.

Valilik ve kaymakamlığın koordinatörlüğünde hizmet veren başka bir kurum Köylere Hizmet Götürme Birlikleri (KHGB)’dir. Van ili merkez ilçelerinde birlik başkanlığı görevi Vali ya da vali yardımcısı tarafından yerine getirilir. Bitlis’in ilçelerinde ise ilçe kaymakamlıklarınca sağlanmaktadır. KHGB, Havza’da bulunan köylerde yol, su, kanalizasyon ve benzeri altyapı tesisleri ile köylere ait diğer hizmetlerin yürütülmesine yardımcı olmakta ya da bizzat yapmaktadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2015). Bu hizmetlerin doğrudan kaymakamlık tarafından yerine getirilmesi ekonomik açıdan mümkün değildi. Ayrıca kaymakamlıklar, köylerden gelen talepleri ilgili kurumlara ileten aracı konumunda yer almaktaydılar. KHGB’nin yaygınlaşması, hem ülkemizde hem de Van Gölü Havzasında yaşanan hizmet sorunlarına yönelik bir çözüm olarak görülmektedir (Arslan, 2003). Kırsal alanda karşılaşılan sorunların çözümünde önemli bir rol oynayan Köylere Hizmet Götürme Birlikleri’nin görevleri konusunda net bir çerçeve bulunmamaktadır. Yukarıda belirtilen hizmetlerin dışında 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile verilen görevler de bulunmaktadır. Bu kanuna bağlı olarak Van Gölü Havzası’nda bulunan köylerde de çeşitli hizmetleri yerine getirmektedir. Bu hizmetler, Havzada bulunan köylere yönelik olarak il sınırları içerisindeki her türlü yapım işleri, bakım ve onarım işleri, yol yapımı, elektrik ve aydınlatma işleri, İçme suyu şebekesi, sulama suyu şebekesi yapımı kanalizasyon şebekelerinin yapımı, köylere yönelik hizmetlere mahsus olmak üzere araç-gereç temini, bakım onarım işleridir (Yurdu, 2013). Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ile ilgili detaylı bilgi aşağıdaki bölümde aktarılmaktadır.

5. Bakanlık Taşra Teşkilatları

Van Gölü Havzası'nda Bakanlığın taşra teşkilatına bağlı olarak Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri bulunmaktadır.

5.1. Köylere Hizmet Götürme Birlikleri

442 Sayılı Köy Kanunu Köy Kanununun 13 ve 14. Maddelerinde yer alan zorunlu ve isteğe bağlı görevlerini yerine getirmek, yardımcı olmak veya bizzat yapmak, yaptırmak görevleri birlikçe yerine getirilmektedir. 3.4. Diğer Kanunlarla verilen görevler KHGB diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca köylere yönelik hizmetleri bu kurumların isteği doğrultusunda yerine getirme görevini de üstlenmektedirler. Nitekim 5355 sayılı kanun 18. maddesinin 3. fıkrası ;

İl özel idareleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları; köye yönelik hizmetlerine ilişkin yapım, bakım ve onarım işlerini aralarında yapacakları anlaşmaya göre köylere hizmet götürme birlikleri aracılığıyla gerçekleştirebilir. Bu takdirde, gerekli kaynak bu birliklere aktarılır ve söz konusu iş, birliğin tâbi olduğu esas ve usullere göre sonuçlandırılır.

ibaresiyle KHGB'nin görev alanını oldukça genişletmiştir. Nihayetinde bunun uygulamasını Birlik tüzüklerinde kaymakam lojmanlarının bakım onarımı, tefrişi vb. harcamalarda bulunması olarak da görmek mümkündür.

5.2. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı olan İl ve İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri bulunmaktadır. Van Gölü Havzası'nda yer alan Van İli Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Van İline bağlı Muradiye, Erciş, Çaldıran, Özalp, Saray, Gürpınar, Edremit, Gevaş, Tuşba ve İpekyolu İlçe Müdürlükleri ile Bitlis iline bağlı Tatvan, Ahlat, Adilcevaz Müdürlükleri hizmet ve görev alanına giren konularda program ve projelerin hazırlanması için gerekli bilgileri toplamakta ve teklifte bulunmaktadır Bununla beraber Havza içerisinde yer alan ilçelerin kalkınması önemli başka bir görevini oluşturmaktadır. Bu nedenle; kırsal kalkınma çalışmalarında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri paydaş olarak önemli bir rol üstlenmekte, kırsal kalınma modelinin uygulanmasını organize edecek kurum olarak görev yapmaktadır.

Van Gölü Havzası'ndaki tarım alanlarının çoğunda kuru hububat tarımı yapılmaktadır. Ancak Erciş, Muradiye ve Ahlat çevresindeki arazilerde sulu tarım uygulanmaktadır. Dolayısıyla Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri, bu bölgelerde hizmetlerini daha etkin bir şekilde yerine getirebilmektedir. Göl çevresindeki tepe ve dağlar ise tamamen çıplaktır ve yine kıyıdaki yerleşim bölgelerinde ise geniş söğütlük ve kavaklıklar bulunmaktadır (turkiyesulakalanlari, 2015). Ancak şunu da eklemekte fayda vardır; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri tarıma ilişkin görev ve hizmetlerinin yanında Havza'da bulunan su ürünleri içinde çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Örneğin 1984 Yılı'nda, Tarım İl Müdürlüğü'nün girişimleri ile Erçek Gölü'ne endemik bir tür olan inci kefali, aşılansarak, gölde popülasyonun oluşması sağlanmıştır (Elp, Atıcı ve Ataman, 2014). Bu gibi çalışmalar yapan kurum, ilçe müdürlüklerinin bildiri ile harekete geçmektedir. İlçe müdürlüklerinde, ilgili mevzuata bağlı olarak tarım, hayvancılık ve su ürünleri ile ilgili her türlü tarımsal girdi ihtiyaçlarını tespit edilerek, il müdürlüğüne bildirilmesi ve bu girdilerin temininde yardımcı olunması bir görev olarak belirtilmektedir. Dolayısıyla kurumsal işleyiş, ilçe müdürlüklerinin, il müdürlüklerine, Havza içerisindeki gıda, tarım ya da hayvancılık ile ilgili sorun ya da verileri haberdar etmesiyle sağlanmaktadır.

6. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı

Kalkınma Ajansları, 2006 yılında yürürlüğe giren 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile Kurulmuştur (Resmi Gazete, 2006). Kanun gereği ülke genelinde 26 bölgede Kalkınma Ajansı'nın kurulması öngörülmüştür 2008 yılında alınan Bakanlar Kurulu Kararı'nın yürürlüğe girmesiyle ile Van ilinin merkez kabul edildiği, DAKA kurulmuştur (Eroğlu ve Kum, 2010). TRB2 Bölgesini kapsayan DAKA'nın görev alanı içerisinde Van, Bitlis, Muş ve Hakkâri bulunmaktadır. TRB2 Bölgesi, 2.022.373 nüfusu ile 41.558 kilometrekare yüzölçümüne sahiptir. Dolayısıyla DAKA, Van ve Bitlis illerini kapsayan Van Gölü Havzası sınırlarında, çeşitli görev ve yetkileri olan önemli kurumlardan birisidir. DAKA'nın Van Gölü Havzası'ndaki görevleri şunlardır (DAKA, 2015):

-Bitlis ve Van illerinde gelişmeyi hızlandırmak ve illerin rekabet gücünü arttırmak için çalışmalar yapması

-Bölge Planının ve plana uygun operasyonel programlarının hazırlanması

-Bölge Planı ve operasyonel programlar çerçevesinde oluşturulan desteklerin zamanlamasının ve mali bütçe dağılımının yapılması.

-Yıllık çalışma programının ve bütçesinin mevzuata uygun olarak hazırlanması

-Yapılan plan ve programlara ilişkin performans göstergelerinin belirlenmesi

-Altı aylık ara raporların ve yıllık faaliyet raporlarının mevzuata uygun bir şekilde hazırlanması ve yetkili mercilere sunulması

-Bölgede çeşitli yetki ve görevlere sahip olan yerel, ulusal ve uluslararası kurumlar ile işbirliği yapması ve kapasite güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapmasıdır.

Yukarıda belirtilen görev ve yetkilerin dışında Havzada iş ve yatırım ortamının geliştirilmesi, özel girişimciliğe bağlı olarak sanayileşmenin desteklenmesi, sanayinin gerektirdiği işgücü becerilerinin geliştirilmesi, bölgenin tanıtımı gibi çeşitli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu görevlerin yerine getirilmesi esnasında kamusalılık, katılımcılık, tamamlayıcılık, bölgesellik, özerklik, kamusalılık, uygun ölçekte olma ilkeleri temel alınmaktadır (Eryılmaz ve Tuncer, 2013). Tüm bu görevler ve ilkeler bölgeler arasındaki eşitsizliği gidermek amacıyla oluşturulmuştur. Zira bölgelerarası dengesizlik, sanayileşme ve şehirleşme ile hızla artmaktadır. Bu nedenle özellikle Doğu Anadolu'nun az gelişmiş ekonomik koşulları sorun olmaya devam etmektedir Van Gölü Havzası'nın sınırlarını oluşturan Bitlis ve Van illeri, Kalkınmada Öncelikli Yörelere Listesinde Birinci Derecede Öncelikli Yörelere olarak yer almaktadır (Resmi Gazete, 2014). Bölge'de gelişmişlik farklarının yarattığı sosyal, siyasal, çevresel ve ekonomik sorunlar mevcuttur (Işık, 2010). Bu sorunların çözülmesinde DAKA önemli bir rol oynamaktadır. Zira Kalkınma Ajansları, geri kalmış bölgelerde girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkarılıp, teşvik edilmesine ağırlık vermektedir.

Yukarıda bahsedilen görev ve yetkiler, Havza bakımından DAKA'nın önemini ortaya koymaktadır. Nitekim DAKA, Van Gölü Havzası'ndaki var olan potansiyelin önündeki engelleri kaldırmak ve bölgesel kalkınmayı hızlandırmak için bir koordinatör ve katalizör işlevi görmektedir (Engin, 2011). DAKA, bu bağlamda 2009 yılından 2015 yılına kadar destek programları uygulamıştır. 2016 yılında ise doğrudan destek ve teknik destek programları uygulamaktadır. Ayrıca TRB2 Bölgesi'nin mevcut durum analizini yaparak tematik haritalarını oluşturmaktadır. Bununla beraber bölgeye ilişkin sektörel araştırma değerlendirme raporları

hazırlamakta ve çalışma programları yapmaktadır. Özellikle bünyesinde bulunan yatırım destek ofisleri aylık faaliyet raporları hazırlayarak il valiliklerine vermektedir.

DAKA, yalnız Valilik ile değil bölgeden sorumlu olan diğer kurumlar ile de işbirliği yapmaktadır. Örneğin Bitlis ve Van illerindeki yatırımcıların karşılaşılabilecekleri problemleri ve engelleri ortaya koyarak çözümü noktasında ilgili kurumlar ile girişimde bulunmaktadır. Söz konusu illerde yatırım destek ve tanıtım stratejisini belirleyerek ve uygulamaktadır (DAKA, 2015). DAKA'nın başka bir görevi de bölge planı hazırlamaktır. Plan sayesinde Havza'nın sosyo-ekonomik ve fiziksel durumunun değerlendirilmekte, bölgenin GZFT (güçlü yanlar, zayıf yanlar, fırsatlar, tehditler) analizinin yapılması sağlanmakta ve yerel talepler belirlenmektedir. Ayrıca bölgesel gelişmeyi hızlandırması ve sürdürülebilirliğini sağlaması bakımından strateji, koordinasyon ve yönlendirme belgesi olma niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla Plan, Van Gölü Havzası'nın mevcut durum analizini ortaya koyması ve yerel potansiyeli harekete geçirmesi bakımından bölge için önemli bir rol oynamaktadır. Neticede bölgeye ilişkin hedef, strateji ve amaçları ortaya koyan ve bölgenin gelişmesini sağlayan programlar bölge planı ile sağlanmaktadır.

7. Baskı Grupları, Sivil Toplum Kuruluşları ve Dernekler

Ülkemizde bulunan STK'lar, Baskı Grupları, çeşitli dernekler ve vakıflar bulunmaktadır. Ülke genelinde olduğu gibi Van Gölü Havzası'nda da aktif olan sivil kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Havza'da Nicelik bakımından çoğunlukla din temelli ve yapım-onarım amaçlı kurulan sivil örgütler bulunmaktadır. Ancak az sayıda olmasına rağmen konu ile ilgili STK'larda bulunmaktadır. Çalışmanın konusu gereği yalnız Havza ile ilgilenen örgütler, çalışmaya dâhil edilmektedir. İlgili Kuruluşlar, Bölge'de yönetim gücünü arttırarak, Havza'ya yönelik kararların alınmasında aktif bir şekilde rol oynamaktadır. Özellikle Ticaret ve Sanayi odaları, Van Gölü Aktivistleri, Borsalar Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, Barolar Birliği, Kültür ve Eğitimi Geliştirme Derneği gibi Havza'da etki gücüne sahip olanlar, Bölge'nin gelişmesi ve kalkınmasında önemli roller oynamaktadırlar. Kamu kurumları ile birlikte sorumluluk alarak ya da çeşitli çalışmalar yaparak, yönetime dâhil olmaya çalışmaktadırlar. Ancak ülke genelinde olduğu gibi yeterli ölçüde katılımın sağlandığını söylemek güçtür.

Van Gölü Havzası'nın yönetiminden sorumlu olan birbirinden farklı pek çok kurum bulunmaktadır. Bütün kurumların bir araya gelerek, Havza'nın gelişmesi ve kalkınması için olumlu ve olumsuz etmenlerin saptaması ile mevcut durum analizi yapılmalıdır. Ardından sorun oluşturan olumsuz etmenlerin ortadan kaldırılması ve gelişmeyi sağlayacak olan olumlu etmenlerin ortaya çıkarılması yoluyla yönetim gerçekleştirilmelidir. Bu sayede mevcut potansiyelin ortaya çıkarılması ve yönetimi sağlanabilir.

8. Sonuç

Van Gölü Havzası'ndan sorumlu olan çok sayıda kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu yönetim yapısı, Türkiye'nin parçalı kamu yönetimi teşkilatından kaynaklanmaktadır. Kurumların her birisinin farklı görev ve yetkileri bulunmaktadır; ancak kurumlar arası koordinasyon eksikliğinin yaşanması halinde kurumlar arası görev ve yetki çatışması yaşanabilir. Dolayısıyla mevcut on bir kurum ile beraber Bölge'deki çeşitli STK, dernek ve vakıflar göz önüne alındığında her birinin eşgüdümü bir şekilde çalışması gerekliliği anlaşılmaktadır.

Havza'dan sorumlu olan kurum ve kuruluşlar arasında dikkat çeken önemli bir nokta yönetim arayışıdır. Merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin yanında hükümet dışı bölgesel örgütlerin yönetime dâhil edilmesi ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'ne bağlı

heyetlerin oluşturulması, yönetim arayışına bir çözüm üretilmeye çalışıldığını göstermektedir. Bu şekilde Havza'daki üreticilerin, tüketicilerin ve gönüllü koruyucu örgütlerin idareye ortak edilmesi, Van Gölü Havzası'nın korunarak geliştirilmesini sağlayabilir. Ancak kurumlar arası koordinasyon eksikliği yaşanması, mevcut durumu yönetim yaklaşımdan uzaklaştırarak, yönetsel bir karmaşaya dönüştürebilir. Nitekim Türkiye'deki çerçeve su yasası eksikliğinin bulunması, görev ve yetkilerin belirgin bir hale gelememesine neden olmaktadır. Paydaşlar arasında aynı hizmetin farklı birimler tarafından üstlenilebilmesine yol açabileceği gibi herhangi bir hizmetin başka bir kurumun sorumluluğuna ait olduğu kanaati ile hiçbir kurum tarafından yerine getirilmemesi ile sonuçlanabilir. Ancak şunu belirtmekte fayda var ki; mevcut yönetim durumu ile de yasal mevzuat çerçevesinde kurumlar arasında görev ve yetki dağılımı sağlanmaya çalışılmaktadır. Örneğin denetim farklı kurumlar tarafından yerine getirilmektedir. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı gibi çeşitli kurumlar denetim görevinden sorumlu kılınmışlardır. Ancak her birinin denetim türü (nicelik ve nitelik bakımından) farklıdır. Dolayısıyla Van Gölü havzası yönetiminde çok aktörlü paydaş yapısının varlığından bütüncül bir şekilde etkili ve verimli bir yönetim sağlanabilmesi için kurumlar arasında koordinasyon sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Arslan, Y. (2003). Köylere Hizmet Götürme Birlikleri, Problemleri ve Çözüm Önerileri. *Türk İdare Dergisi*, 209-223.
- Bitlis Çed ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü. (2014). *Bitlis İli Çevre Durum Raporu*. Bitlis Valiliği, Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü. Bitlis: T.C. Bitlis Valiliği Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü
- Daka. (2015). <http://www.daka.org.tr>. 02 10, 2016 tarihinde Hakkımızda: <http://www.daka.org.tr/?cmd=pageveid=21#pager0> adresinden alındı.
- DSİ. (2014). *Görev Alanı Ve Tarihçe*. 02 28, 2016 Tarihinde <Http://Bolge17.Dsi.Gov.Tr/Gorev-alani-ve-tarihce> adresinden alındı
- DSİ. (2015). *17. Bölge Müdürlüğü Faaliyet Raporu*. Ankara: Orman ve Su İşleri Bakanlığı.
- Erkall, A. (2014). Karayolları Kenarında Yapılacak Yapı Ve Tesislerde Yapı Ruhsatı Ve Karayolu Geçiş İzin Belgesi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 72(1), 311-332.
- Engin, C. (2011). Kalkınma Ajansları: Türkiye Ve İngiltere Ülke Örnekleri. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 3(2), 65-77.
- Eryılmaz, B., ve Tuncer, A. (2013). Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Bölgesel Kalkınma Politikaları: Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye uygulaması. *Akademik İncelem Dergisi*, 8(1), 165-172.
- Elp, M., Şen, F., ve Atıcı, A. A. (2014, 05 16). İnci Kefalinin (Alburnus Tarichi (Guldenstaedtii, 1814) Van Gölü Havzası Su Kaynaklarındaki Yayılım Bölgeleri, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tarih Bilimleri Dergisi*, 3(24), 228-232.
- Eroğlu, M., ve Kum, M. (2010). Türkiye'de Kalkınma Ajanslarının İdari Teşkilat İçindeki Yeri. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*(35), 175-198.
- Gözler, Kemal (2018), Türkiye'nin Yönetim Yapısı, Ekin Yayınevi: Bursa
- Işık, E., Aydın, M. C., Bakış, A., ve Özlük, M. H. (2012). Bitlis ve Civarındaki Faylar ve Bölgenin Depremselliği. *BEÜ Fen Bilimleri Dergisi*, 2(1), 153-169.
- İLBANK. (2016a). *İller Bankası Kentsel Atıksu Arıtma Tesisi Proje Yönetimi Önerisi*. 03 03, 2016 tarihinde http://www.ilbank.gov.tr/g2g/pdf/ka_al_mo_on_tr.pdf adresinden alındı.

- İLBANK. (2016b). *Van Bölge Müdürlüğü*. 03 01, 2016 tarihinde http://www.ilbank.gov.tr/blg_index.php?blgId=19 adresinden alındı.
- İller Bankası. (2006-2010, 03 29). İller Bankası Stratejik Planı. Ankara: İller Bankası
- İzci, F., ve Turan, M. (2013). Türkiye'de Büyükşehir Belediyesi Sistemi ve 6360 SAYılı Yasa İle Büyükşehir Belediyesi sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 18(1), 117-152.
- Karatoprak, E. (2010). Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Benimsenen Yeni Yöntemler ve Uygulamaların Kontrolü. *Maliye Dergisi*(159), 364-371
- KGM. (2012). *Stratejik Plan 2012-2016*. 04 05, 2015 tarihinde <http://www.sp.gov.tr/upload/xSPStratejikPlan/files/qBr5E+KarayollariSP1216.pdf> adresinden alındı.
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2015a). *İl Özel İdaresi Kanunu*. 02 02, 2016 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.5302vesourceXmlSearch=veMevzuatIliski=0> adresinden alındı
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2015b). *Karayolları Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri*. 03 12, 2016 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6001.pdf> adresinden alındı
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (1949, 06 10). *5442 İl İdaresi Kanunu*. 02 23, 2016 tarihinde <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin1.Aspx?MevzuatKod=1.3.5442veMevzuatIliski=0vesourceXmlSearch=veTur=1veTertip=3veNo=5442> adresinden alındı.
- OSİB. (2014). *Van Gölü Havzası Yönetim Heyeti Toplantısı Gerçekleştirildi*. 03 05, 2016 tarihinde http://www.suyonetimi.gov.tr/AnaSayfa/resimliHaber/14-08-08/Van_G%C3%B6l%C3%BC_Havzas%C4%B1_Y%C3%B6netim_Heyeti_ve_%C3%9Cst_Y%C3%B6netim_Heyeti_Toplant%C4%B1s%C4%B1_Ger%C3%A7ekle%C5%9Ftirildi.aspx?sflang=tr adresinden alındı.
- Öztürk, S., ve Tönük, U. G. (2014). Devrekani Çayı Havzası Yönetim Planı Sürecinde Kamu Kurumları ve Özel Sektör Paydaşlarının Katılımı. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 2(64), 14-23.
- Resmi Gazete. (2006). *Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun*. 09 02, 2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/02/20060208-1.htm> adresinden alındı
- Resmi Gazete. (2014). *2015 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar*. 02 08, 2016 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141017-11-1.pdf> adresinden alındı
- TBMM. (2012, 11 12). *On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelere Dair Kanun*. 05 03, 2016 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> adresinden alındı
- Türkiye Belediyeler Birliği. (2015). *Mahalli İdare Birlikleri Köylere Hizmet Götürme Birlikleri*. 02 23, 2016 tarihinde <http://www.tbb.gov.tr/belediyelerimiz/mahalli-idare-birlikleri/koylere-hizmet-goturme-birlikleri> adresinden alındı.
- Türkiye'nin Sulak Alanları. (2015). *Van Gölü Bitlis Van*. 01 12, 2016 tarihinde <http://www.turkiyesulakalanlari.com/van-golu-bitlis-van/> adresinden alındı.
- Van Çed Ve Çevre İzinlerinden Sorumlu Şube Müdürlüğü. (2015). *Van İli 2014 Yılı Çevre Durum Raporu*. Van Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü. Van: Van Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.
- YERELNET. (2015). *Köyler*. 01 12, 2016 tarihinde Bitlis İli: www.yerelnet.org.tr/koyler/koy.php?koyid=239064 adresinden alındı.

Yurdu, H. (2013). Köylere Hizmet Götürme Birlikleri; Personel Yapısı, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 6(11), 341-356.